

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 168g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din
articolul 436 alin. (2) din Codul de procedură penală

(rejudicarea cauzei după casarea parțială a hotărârii în recurs [2])

CHIȘINĂU
6 noiembrie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea dlui Dorin Casapu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 17 iulie 2025,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 noiembrie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii” din articolul 436 alin. (2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Ilie Gîlca, în interesele dlui Amiran Arsenidze, parte în dosarul nr. 1-1075/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de către doamna judecătoare Ludmila Beșliu, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 4 martie 2021, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a pronunțat o sentință de condamnare a dlui Amiran Arsenidze pentru comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 208¹ [*pornografia infantilă*] din Codul penal. Instanța i-a aplicat dlui Amiran Arsenidze pedeapsa închisorii pe un termen de un an, cu suspendarea condiționată a pedepsei pentru o perioadă de probă de un an, și a dispus ca, după intrarea în vigoare a sentinței, obiectele care constituie corpuri delictive să fie restituite proprietarului. Sentința a fost contestată cu apel de către procuror.

4. Printr-o decizie din 21 septembrie 2021, Curtea de Apel Chișinău a menținut sentința pronunțată. Decizia instanței de apel a fost contestată cu recurs de către procuror.

5. Printr-o decizie din 28 februarie 2022, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul și a dispus casarea integrală a deciziei instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, de un alt complet de judecată.

6. Ulterior, printr-o decizie din 10 aprilie 2024, Curtea de Apel Chișinău a admis recursul acuzatorului de stat, a casat parțial sentința Judecătoria Chișinău din 4 martie 2021 și a trimis cauza la rejudecare la Judecătoria Chișinău, în partea individualizării pedepsei și a corpurilor delictive.

7. În cadrul rejudecării cauzei în prima instanță, dl avocat Ilie Gîlca a ridicat, în interesele dlui Amiran Arsenidze, excepția de neconstituționalitate a textului „indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii” din articolul 436 alin. (2) din Codul de procedură penală.

8. Printr-o încheiere din 23 mai 2025, Judecătoria Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nicio pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...].”

Articolul 114 Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 116
Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...]”

Articolul 119
Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 436
Procedura de rejudecare și limitele acesteia

„(1) Procedura de rejudecare a cauzei după casarea hotărârii în recurs se desfășoară conform regulilor generale pentru examinarea ei.

(2) Pentru instanța de rejudecare, **indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii** în măsura în care situația de fapt rămîne cea care a existat la soluționarea recursului.

[...]”

Articolul 451
Procedura de rejudecare și limitele acesteia

„Procedura de rejudecare și limitele acesteia se reglementează de prevederile art.436, care se aplică în mod corespunzător.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile contestate afectează independența instanței care urmează să rejudece cauza după casarea hotărârii în recurs. Respectiv, sunt încălcate principiile legalității procesului penal și independenței judecătorilor.

12. Potrivit autorului sesizării, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 20, 22, 23, 26, 114, 116 alin. (1) și 119 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

15. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

16. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii” din articolul 436 alin. (2) din Codul de procedură penală. Curtea observă că prevederile contestate au mai făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate, fiind pronunțată Decizia nr. 27 din 11 aprilie 2024. De principiu, această situație nu poate să constituie un impediment pentru a solicita controlul de constituționalitate al unor prevederi din perspectiva altor critici de neconstituționalitate. În astfel de cazuri, Curtea trebuie să verifice dacă sesizarea conține argumente noi sau dacă există circumstanțe de ordin general care să justifice o altă soluție privind admisibilitatea (DCC nr. 112 din 1 octombrie 2020, § 19; DCC nr. 37 din 30 martie 2021, § 20).

17. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală examinată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, care a fost trimisă la rejudecare după casarea parțială a hotărârii în recurs. Curtea admite că, aplicând articolul 451 din Codul de procedură penală la rejudecarea cauzei, instanța ar putea avea în vedere prevederile articolului 436 din Cod.

18. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (DCC nr. 63 din 22 aprilie 2022, § 18; DCC nr. 124 din 5 octombrie 2023, § 22; DCC nr. 117 din 26 septembrie 2024, § 19).

19. Autorul excepției susține că norma contestată contravine articolelor 1 alin. (3) (*statul de drept*), 20 (*accesul liber la justiție*), 22 (*neretroactivitatea legii*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*), 26 (*dreptul la apărare*), 114 (*înfăptuirea justiției*), 116 alin. (1) (*independența judecătorilor*) și 119 (*folosirea căilor de atac*) din Constituție.

20. Cu privire la incidența articolului 1 alin. (3) din Constituție, Curtea reține că acesta comportă un caracter general și nu poate reprezenta un reper individual și separat pentru controlul constituționalității (DCC nr. 80 din 17 iunie 2022, § 22; DCC nr. 100 din 8 august 2024, § 21).

21. Cu referire la articolele 22, 26, 114 și 119 din Constituție, Curtea observă că autorul sesizării nu a prezentat argumente care să demonstreze incidența lor în această cauză. Curtea subliniază că simpla enumerare a unor articole din Constituție, precum și preluarea unor considerente din jurisprudența Curții Constituționale în lipsa unei argumentări proprii, nu reprezintă critici veritabile de neconstituționalitate (DCC nr. 34 din 22 martie 2022, § 23; DCC nr. 90 din 5 iulie 2022, § 20). În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că trimiterea la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a

prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument. Curtea a stabilit că, dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, ea s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (DCC nr. 182 din 25 noiembrie 2021, § 18; DCC nr. 59 din 19 aprilie 2022, § 17).

22. Curtea subliniază că articolul 23 din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabil, autorul excepției de neconstituționalitate trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unor ingerințe în drepturile garantate de Constituție (DCC nr. 132 din 12 august 2021, § 30).

23. Referitor la articolele 20 și 116 alin. (1) din Constituție, autorul excepției susține, în esență, că prevederile contestate reprezintă o ingerință în dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, de o instanță independentă.

24. Curtea reține jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care a stabilit că independența justiției este o condiție *sine qua non* a dreptului la un proces echitabil (*Grzęda v. Polonia*, 15 martie 2022, § 301). Totodată, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a notat că scopul sintagmei „instituită de lege” în articolul 6 § 1 „este să asigure că organizarea puterii judecătorești într-o societate democratică nu este dependentă de puterea discreționară a executivului, dar este reglementată de o lege adoptată de Parlament” (*Coëme și alții v. Belgia*, 22 iunie 2000, § 98; *Miracle Europe Kft v. Ungaria*, 12 ianuarie 2016, § 51; *Guðmundur Andri Ástráðsson v. Islanda* [MC], 1 decembrie 2020, § 214)

25. Anterior, Curtea Constituțională a subliniat că independența puterii judiciare nu presupune doar independența acestei puteri, în ansamblul său, față de celelalte puteri ale statului, ci vizează și aspectul „intern”. Fiecare judecător, indiferent de care este poziția sa în sistem, exercită o funcție judiciară. Prin urmare, la soluționarea unei cauze, acesta trebuie să fie independent și față de ceilalți judecători, precum și față de președintele instanței sau față de celelalte instanțe, ca, de exemplu, instanțele de apel sau celelalte instanțe superioare. Independența judecătorului constituie un factor determinant în realizarea accesului liber la justiție – drept fundamental, garantat de articolul 20 din Constituție (HCC nr. 21 din 22 iulie 2016, §§ 103-104; HCC nr. 7 din 24 martie 2020, § 37).

26. Curtea constată că, în prezenta cauză, din perspectiva dreptului de acces liber la justiție, *i.e.* a dreptului la o instanță independentă, care să judece cauza în mod echitabil, nu există o problemă de constituționalitate. Rejudecând cauza penală în limitele stabilite de instanța de recurs, instanța de judecată este pe deplin independentă, respectând indicațiile instanței de recurs, care, potrivit articolului 436 alineatul (2) din Codul de procedură penală, sunt obligatorii, în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului. Astfel, prevederile normative contestate asigură că, la rejudecarea cauzei, instanța nu va comite aceleași erori care au determinat casarea hotărârii judecătorești, fiind evitate în acest mod exercitarea repetată a căilor de atac și prelungirea termenului de examinare a cauzelor de instanțele de judecată. Mai mult, Curtea Europeană a Drepturilor Omului subliniază că rolul instanței supreme este să remedieze contradicțiile

dintre soluțiile judiciare în cauze similare, pentru aplicarea efectivă a principiului certitudinii juridice (a se vedea *Ștefan și Ștef v. România*, 27 ianuarie 2009, § 33 și *Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România [MC]*, 29 noiembrie 2016, § 123).

27. Curtea mai notează că, pentru instanța de rejudecare, caracterul obligatoriu al indicațiilor instanței de recurs există „în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului” (a se vedea articolul 436 alin. (2) și articolul 451 din Codul de procedură penală). Totodată, sentințele pronunțate în procedura pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală pot fi atacate cu recurs (a se vedea articolul 437 din Cod). Aceste prevederi reprezintă, din perspectiva articolului 20 din Constituție, garanții suplimentare pentru caracterul echitabil al procedurii.

28. În respectarea principiului certitudinii juridice, legislatorul, deținând prerogativa constituțională corespunzătoare (a se vedea articolul 115 alin. (4) din Constituție), a prevăzut că „[r]olul Curții Supreme de Justiție constă în asigurarea interpretării și aplicării uniforme a legislației în sistemul de justiție” (a se vedea articolul 2 din Legea nr. 64/2023 cu privire la CSJ și articolul 43 din Legea nr. 514/1995 cu privire la organizarea judecătorească), precum și că Curtea Supremă de Justiție este competentă să întreprindă „măsurile necesare pentru uniformizarea procesului de aplicare a legislației” (a se vedea articolul 4 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 64/2023 cu privire la CSJ) și chiar să le reglementeze în Regulamentul său.

29. Totodată, Curtea reține că judecătorul se supune numai legii, iar o hotărâre judecătorească nu poate fi casată doar din considerentul că aceasta este contrară practicii stabilite de Curtea Supremă de Justiție (HCC nr. 21 din 22 iulie 2016, § 114). În acest sens, Curtea Europeană, în jurisprudența sa, a statuat că nu există un drept la o jurisprudență constantă, astfel încât schimbarea jurisprudenței impusă de o abordare dinamică și progresivă este admisibilă și nu încalcă principiul securității juridice, dacă sunt întrunite două condiții: noua abordare să fie consecventă la nivelul acelei jurisdicții și instanța care a decis modificarea interpretării să motiveze detaliat considerentele pentru care a decis astfel (*Atanasovski v. Macedonia*, 14 ianuarie 2010, § 38).

30. Pe baza considerentelor expuse, Curtea consideră că argumentele autorului sesizării precum că norma contestată ar încalca prevederile articolelor 20 și 116 alin. (1) din Constituție sunt vădit neîntemeiate.

31. Așadar, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit.f), (4) lit.d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii” din articolul 436 alin. (2) din Codul de procedură penală, ridicată de dl avocat Ilie Gîlca, în interesele dlui Amiran Arsenidze, parte în dosarul nr. 1-1075/2024, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 6 noiembrie 2025

DCC nr. 160

Dosarul nr. 168g/2025